

7. POLSKI PAŹDZIERNIK – NOTATKA

1. Problemy władzy komunistycznej

- a) fiasko planu 6-letniego w zakresie przemysłu spożywczego i rolnictwa
- b) niezadowolenie społeczeństwa spowodowane:
 - obniżaniem się poziomu bytowego ludności,
 - ingerowaniem służb bezpieczeństwa w życie obywateli,
 - prześladowaniem Kościoła katolickiego,
 - niekorzystną dla obywateli wymianą waluty z 1950 r., która pozbawiła ich oszczędności,
- c) brak zaufania społeczeństwa do władz spowodowany:
 - dużą ilością doradców radzieckich w polskiej armii – radzieccy oficerowie pełnili wiele kierowniczych funkcji,
 - naczelnym dowódcą był marszałek Konstanty Rokossowski z ZSRR,
 - władze pochodziły z nadania radzieckiego
- d) referat Chruszczowa na XX Zjeździe i śmierć Bolesława Bieruta w 1956 r. osłabiła władze komunistyczne w Polsce

2. Odwilż spowodowała złagodzenie cenzury. Skutki:

- a) w prasie zaczęto poruszać dotąd zakazane tematy – prasa stała się forum dyskusyjnym. Takim forum stał się tygodnik „Po Prostu”
- b) powstawały dyskusyjne Kluby Krzywego Koła
- c) publikowano utwory literackie, które krytkowały legendy industrializacji i jej efekty. Były to takie utwory jak „Zły” Leopolda Trymunda czy „Poemat dla dorosłych” Adama Ważyka.

3. Zmiany w PZPR po śmierci Bolesława Bieruta w 1956 r.

- a) I sekretarzem PZPR został **Edward Ochab**
- b) w PZPR doszło do **rozłamu na dwa ugrupowania**:
 - **puławianie** (nazwa od ul. puławskiej gdzie część z nich mieszkała) - odłam liberalny, który dążył do zmian, dostosowanie się do oczekiwań społecznych, chciał reform. Wiązał swoją przyszłość z powrotem do władzy Władysława Gomułki.
 - **natolińczycy** (nazwa od pałacu rządowego w Natolinie gdzie się spotykali) - odłam konserwatywny, który próbował hamować liberalizację
- c) rozpoczęto proces usuwania stalinowców z aparatu partyjnego
- d) ogłoszono amnestię dla więźniów politycznych
- e) zaczęły powstawać robotnicze inicjatywy samorządowe

4. Poznański Czerwiec 28-30.06.1956 r.

a) przyczyny – pogarszająca się sytuacja bytowa robotników

b) żądania robotników:

- zwrot nieprawnie pobranego podatku od wynagrodzeń najlepiej zarabiających robotników,
 - obniżenie wygórowanych norm produkcyjnych,
 - podwyżka płac
- c) sytuację zaogniło aresztowanie delegacji, która została wysłana na rozmowy z przedstawicielami władz.
- d) robotnicy wyznaczyli datę strajku podczas trwających Międzynarodowych Targów Poznańskich. Strajk ten rozpoczął się **w poznańskich zakładach im. Hipolita Cegielskiego (wtedy Józefa Stalina)**. Przyłączyli się do niego robotnicy Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego i Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego

- e) 28.06. – manifestacja liczyła ok. 100 tys. osób. protestujący zaatakowali więzienie na Młyńskiej i Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego. Manifestacja przekształciła się w walki uliczne.
- f) Władze podjęły decyzję o pacyfikacji tłumu. Do pacyfikacji wyznaczono jednostkę Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz jednostki pancerne Śląskiego Okręgu Wojskowego. Strzelanina trwała do rana 29 czerwca 1956 r. Zginęło 75 osób, w tym 13-letni Roman Strzałkowski, którego śmierć stała się symbolem. Rannych zostało około 800 osób.

5. Polski Październik 19-20.10.1956 r.

a) 19.10.1956 r. – początek VIII Plenum KC PZPR (zebranie Komitetu Centralnego PZPR), na którym puławianie chcą przekazać funkcję I sekretarza PZPR Władysławowi Gomułce

b) zaniepokojone sytuacją w Polsce władze ZSRR podejmują następujące działania:

- do Warszawy przyjechała delegacja radziecka z Nikitą Chruszczowem na czele,
- wojska radzieckie wyruszyły w kierunku Warszawy,
- flota radziecka zablokowała porty polskie,
- lotnictwo radzieckie patrolowało polską przestrzeń powietrzną

c) Władysław Gomułka przekonał Nikitę Chruszczowa do wycofania wojsk radzieckich do koszar

d) 20.10.1956 r. Władysław Gomułka został I sekretarzem PZPR

6. Początki rządów Gomułki pod hasłem „polskiej drogi do socjalizmu”

a) zawarto porozumienie państwo – Kościół. Władze:

- zobowiązały się ograniczyć restrykcje wobec Kościoła,
- zobowiązały się przywrócić naukę religii w szkołach,
- Kościół odzyskał kontrolę nad prasą katolicką,
- prymas Wyszyński został zwolniony z więzienia,

W zamian za te ustępstwa Kościół zobowiązał się poprzeć działania rządu zmierzające do uspokojenia nastrojów.

b) Władysław Gomułka udał się z wizytą do Moskwy gdzie podpisał umowy, które:

- regulowały stacjonowanie wojsk radzieckich w Polsce; radzieccy generałowie i pułkownicy zostali zwolnieni z czynnej służby w wojsku polskim i powrócili do ZSRR,
- umożliwiły Polsce powrót z ZSRR, również z łagrów,
- unormowano rozliczenia finansowe m.in. za eksport polskiego węgla do ZSRR

c) przywrócono Katowicom nazwę (do 1956 r. był to Stalinogród)

d) zezwolono na rozwiązanie większości spółdzielni produkcyjnych

e) zaprzestano procesu przymusowej kolektywizacji,

f) władze wsparły rozwój przemysł spożywczy,

g) zreformowano system zarządzania gospodarką,

h) zlikwidowano Komitet do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego; utworzono Służbę Bezpieczeństwa (SB)

7. Od stycznia 1957 r. zaczęto ponownie ograniczać swobody obywatelskie i zaczęto odchodzić od polityki demokratyzacji. W październiku 1957 r. zamknięto pismo „Po prostu”.